Nové kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro předškolní vzdělávání

Markéta Slezáková, Natalie Baránková

- Kurikulum ČDJ pro PV

Situace: Oblékání před pobytem venku

Do třídy chodí čtyřleté dítě, které doma mluví ukrajinsky.

Česky téměř nemluví, ale začíná rozumět některým pokynům.

Při oblékání ostatní děti reagují na pokyny učitele/ky rychle, dítě se však dívá kolem sebe a čeká, až mu někdo pomůže.

Jak může učitel/ka využít tuto situaci k rozvoji češtiny, aniž by se to výrazně dotklo celé třídy?

Co může učitelka udělat, aby dítě porozumělo pokynu „Obleč si bundu a obuj si boty“?

Kurikulum, s. 25 · Člověk a svět

Jaké české výrazy nebo krátké věty může dítě v této situaci postupně osvojit?

Kurikulum, s. 25 · Člověk a svět

Jak může učitelka poznat, že dítě pokynu skutečně rozumí, že pouze nenapodobuje ostatní.

Pokyny k oblékání

Obuj si boty.

Natáhni si svetr.

Navleč si punčocháče.

Zavaž si zástěru.

Vezmi si …

Tři opory pro učitele/ku

Názornost a gesta

Učitelka ukáže bundu, pojmenuje ji, předvede oblékání a pokyn rozdělí na kratší kroky.

„Vezmi bundu.“ „Obleč si bundu.“

Tři opory pro učitele/ku

Jazykový model

Učitelka přirozeně opakuje slova a krátké věty a nechává dítě slova postupně používat.

„To je bunda.“ „Máš bundu.“ „Teď boty.“

Tři opory pro učitele/ku

Ověření porozumění

Učitel/ka zadá jednoduchou činnost, sleduje reakci, dopřeje dítěti čas a přijme i neverbální odpověď.

Situace: Stavba města z kostek

Děti si ve třídě staví město z kostek. Učitel/ka chce rozvíjet češtinu při hře, aniž by narušila její přirozený průběh.

Navrhněte dvě varianty podpory.

Dvě varianty podpory

Úroveň 1: Dítě začátečník

Dítě češtině téměř nerozumí, reaguje hlavně gesty, rozpoznává několik slov a začíná používat jednoduchá vyjádření.

Jak dítě zapojíte do hry? Co řeknete nebo ukážete?

Úroveň 2: Pokročilejší mluvčí

Dítě se zapojuje do hry, rozumí běžným pokynům, umí jednoduše popsat situaci, ale potřebuje rozšiřovat slovní zásobu a tvořit složitější sdělení.

Jak podpoříte jeho další jazykový rozvoj?

Které prostředky jazykové podpory využijete?

Obrázky a předměty

Gesta a pohyb

Modelování krátkých vět

Otázky rozvíjející vyprávění

Rozšíření dětské odpovědi do věty

Propojení češtiny s mateřským jazykem dítěte

Stavba města: dvě úrovně podpory

Oblast podpory	Úroveň 1 – začátečník	Úroveň 2 – pokročilejší mluvčí
Slovní zásoba	kostka, dům, auto	silnice, most, vysoký dům, vedle
Modelové věty	„Dům.“ „Kostka prosím.“	„Stavím vysoký dům.“ „Tady je silnice vedle domu.“
Otázky učitele	„Kde je auto?“ „Chceš kostku?“	„Co stavíš?“ „Jak se dostaneme k domu? Jak přijede auto k domu?“
Podpora komunikace	Ukázka, gesto, výběr ze dvou předmětů	Popis, jednoduché vysvětlení, vyprávění o stavbě

Tři klíčové principy Kurikula

Učíme v každodenních situacích.

Přizpůsobujeme podporu dítěti.

Respektujeme vícejazyčnost.

Jazyková podpora není další úkol navíc.
Je to způsob, jak vedeme běžné činnosti tak,
aby se do nich mohlo zapojit i dítě,
které se teprve učí česky.

Vícejazyčnost

Cílem jazykové podpory proto není nahrazovat mateřský jazyk češtinou, ale rozvíjet češtinu jako druhý jazyk a současně respektovat a aktivně podporovat ostatní jazyky dítěte. Udržování a rozvoj mateřského jazyka má zásadní význam nejen pro komunikaci s rodinou a blízkými, ale také pro utváření identity dítěte, pocitu sounáležitosti a kontinuity jeho životní zkušenosti. Současně se ukazuje, že rozvoj prvního jazyka podporuje osvojování dalších jazyků a přispívá k celkovému jazykovému a metajazykovému rozvoji dítěte. *(Kurikulum, s. 5)*

Jak v MŠ aktivně podporovat další jazyky dítěte?

Jak v MŠ aktivně podporovat další jazyky dítěte?

- interkulturní práce (zapojení pohádek, *Pohádka o Koblížkovi*)
- programy do MŠ (Putování s Carly, Bedýnky příběhů, Persona Dolls)
- dvojjazyčné nápisy, vlajky
- znát pár slov z jazyka dítěte (působí jako kotva)
- podpořit rodiče, aby s dítětem hovořili svým jazykem
    - zajistit dobré jazykové vzory češtiny

Osobnostní přístup v jazykové podpoře

- dvojí pohled na dítě: skrze to, co neumí, nebo naopak optikou toho, čím může být
- důležitý pohled i při práci s vícejazyčností
- *Za Artemem nechoď, on ti stejně nebude rozumět!*

…dětství je bohatstvím potencialit růstu a rozvoje (prof. Z. Helus)

Podporujeme rozvoj potencialit

- dívat se na „naše“ děti v perspektivě deseti, patnácti let
- Večerka (slam poetry): Co by tomu řekli doma

Když mluvím svou rodnou řečí, jsem tím nejnudnějším člověkem na světě

Ve večerkách zdravím zásadně potichu a česky,

aby se nepoznalo,

že nevím, jak se řekne

jehla do gramofonu, srolovaná bankovka nebo co by tomu řekli doma.

Kurikulum v praxi mateřské školy

1. rámec po společnou práci v celém pedagogickém týmu
2. plánování jazykových chvilek i jazykové přípravy
3. nastavení jazykové podpory podle reálných potřeb dětí
4. propojení se ŠVP a integrovanými bloky
5. inspirace další metodickou podporou

Kurikulum v praxi mateřské školy

1. Sdílené principy interkulturní práce (podpora vícejazyčnosti, interkulturní respekt a citlivost, komunitní aspekt MŠ)
2. Společné principy práce s vícejazyčnými dětmi (způsob komunikace, příprava prostoru)
3. Společné plánování

Konkrétní příklad

Dítě nerozumí, nemluví

1. zajistíme základní komunikační potřeby (*Kurikulum s. 17*)
2. provedeme diagnostiku jazykové úrovně *(Kurikulum s. 8)*
3. zvažujeme různé příčiny jevu
4. dohodneme se na jednotných pokynech/formulacích
5. komunikujeme jednoduše (ne však zkomoleně)

Konkrétní příklad

V řeči dítěte se vyskytují časté dysgramatismy, mluví s přízvukem

1. zjistíme úroveň jazyka (Kurikulum s. 8)
2. identifikujeme konkrétní oblasti nutné podpory (Kurikulum s. 5)
3. využijeme pro plánování individuální jazykové podpory (Kurikulum, odkazy na další metodickou podporu)

- Kurikulum ČDJ pro PV

Děkujeme za pozornost!

Natalie Baránková, META, o. p. s.

+420 739 717 431, natalie.barankova@meta-ops.cz

Markéta Slezáková

slezakova.marketa@gmail.com